

Polonia i przyjaciele Polski w Austrii, red. Władysław Kucharski, Lublin 1995, ss. 244. Multico.

Recenzowana praca jest pokłosiem międzynarodowego sympozjum, które odbyło się w Lubelskim Towarzystwie Naukowym w dniach 20-21 października 1994 r. z okazji 100-lecia powstania najstarszej organizacji polonijnej w Europie – Związku Polaków w Austrii „Strzecha”¹. Publikacja obejmuje – jak zaznacza we Wstępie jej redaktor i współautor, prof. dr hab. Władysław Kucharski – trzy bloki tematyczne. Pierwszy poświęcony jest Polonii austriackiej i jej stowarzyszeniom, głównie Związkowi Polaków „Strzecha”, oraz organizacjom niepodległościowym działającym w Austrii po 1945 r. Drugi blok obejmuje problematykę etniczną oraz różne aspekty stosunków polsko-austriackich. Trzeci zakres tematyczny poświęcony jest przyjacielom Polski w Austrii oraz obrazowi Polaków w austriackich środkach masowego przekazu.

Prof. Andrzej Pilch (Kraków) pisze na temat aktywności Polaków w Austrii po II wojnie światowej (1945-1955); prof. Jacek Łukaszczyk (Nenzing) prezentuje polskich muzyków i kompozytorów żyjących w Austrii po II wojnie światowej; dr Jan Sęk (Lublin) pisze o polonijnych plastykach w Austrii. Pozostałe teksty to: dr Włodzimierz Gierłowski (Warszawa) – *Szanse Polaków w Austrii w procesie integracji Europy*, ks. dr Anastazy Nadolny (Pelplin) – *Działalność polskich księży wśród Polonii austriackiej*, dr Zbigniew Tomkowski (Warszawa) – *Polskie Stowarzyszenie Akademickie „Ogniwo” w Wiedniu*, mgr inż. Bolesław Karwat (Wiedeń) – *Polskie niepodległościowe stowarzyszenia w Austrii*, prof. Władysław Ćwik (Rzeszów) – *Polacy w Innsbrucku*.

O różnych aspektach działalności Związku Polaków w Austrii „Strzecha” piszą: prof. W. Kucharski – *Zasługi dla „Strzechy” – szkic do portretu*, inż. Wojciech Górnik (Wiedeń) – *Tradycja obchodów pamiątek narodowych przez członków „Strzechy”*, Anna Hönig (Klosterneuburg) – *Działalność Komitetu Organizacyjnego Obchodu Jubileuszu 100-lecia „Strzechy”*, Wiesława Nettel (Wiedeń) – *Moja działalność w „Strzesze” w latach 1945-1994*, inż. Zbigniew Kaczorowski (Wiedeń) – *Od obozu koncentracyjnego do „Strzechy”*.

Kolejny blok tematyczny obejmuje wybrane zagadnienia problemów etnicznych oraz stosunków polsko-austriackich w okresie po II wojnie: dr hab. Grzegorz Janusz (Lublin) – *Federalna ustawa o statusie prawnym grup etnicznych w Austrii w świetle rozważań problemów etnicznych w Europie* oraz prof. Wiesław Balcerak (Warszawa) – *Stosunki polsko-austriackie w dziejach najnowszych*.

Kilka tekstów zajmuje się różnymi aspektami współpracy naukowej i kulturalnej, a także obrazem Polski w mass mediach austriackich: prof. Krzysztof A. Kuczyński (Łódź) – *Günther Wytrzens – przyjaciel i znawca literatury polskiej*, dr Irena Bartoszevska (Łódź) – *Józef Roth i Polacy*, dr Dorothea Müller-Ott (Wiedeń) – *Kształcenie tłumaczy literatury polskiej w Uniwersytecie Wiedeńskim*, ks. prof. Leon Dyczewski

¹ Sympozjum zostało zorganizowane przez Zakład Badań Etnicznych Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, Instytutu Historii PAN i Związku Polaków w Austrii „Strzecha” przy współdziałaniu Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, Towarzystwa Polsko-Austriackiego i Lubelskiego Klubu Polonijnego. Warto dodać, że w roku jubileuszu 100-lecia „Strzechy” ukazały się książki: W. S. Kucharskiego – *Polacy i Polonia w rdzennej Austrii w XIX i XX wieku* (Lublin–Wiedeń 1994) i A. Pilcha – *Losy Polaków w Austrii 1945-1955* (Kraków 1994).

(Lublin) – *Wkład „Pax Christi Janineum” w kontakty austriacko-polskie*, red. Franciszek Malinowski (Lublin) – *Austriackie massmedia o Polakach w latach osiemdziesiątych*.

Omawiane teksty ukazują przeszłość i współczesność polskiej grupy etnicznej w Austrii, jej osiągnięcia i trudności. Szczególnie interesujące są materiały analizujące dzień dzisiejszy Polaków nad Dunajem, nierzadko były to wspomnienia i przemyślenia osób tworzących od lat historię Polaków w Austrii.

Charakterystyczną cechą polskiej społeczności w Austrii była dominująca rola za czasów monarchii, następnie gwałtowny spadek znaczenia w okresie międzywojennym oraz mozolne pięcie się po drabinie społecznej w latach po II wojnie światowej.

W działalności Polonii austriackiej dały się odczuć starania o zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, o kształcenie młodej generacji polonijnej, o zdobycie znaczenia na niwie nauki i kultury.

Wiele miejsca zajmowały usilne starania o kształtowanie postaw patriotycznych, zarówno w minionym stuleciu, jak i w dniach nam współczesnych. Nierzadko dochodziło na tym tle do kontrowersji, ale celem nadrzędnym było dobro Ojczyzny.

Konferencja lubelska była dowodem, że Polonia w Austrii, a zwłaszcza Związek Polaków w Austrii „Strzecha” są nadal aktywne, a ich wielki dorobek jest godnie kontynuowany².

Sympozjum „Polonia i przyjaciele Polski w Austrii”, bardzo starannie przygotowane przez organizatorów, było ważnym wydarzeniem naukowym i politycznym, raz jeszcze potwierdziło przodującą pozycję lubelskiego środowiska w badaniach nad dziejami Polonii.

Krzysztof Kuczyński

Jadwiga P l e w k o, *Duszpasterstwo Polonii w procesie jej integracji ze społeczeństwem kanadyjskim (1875-1988)*, Lublin 1995, ss. 464. Redakcja Wydawnictw KUL.

Autorka książki w ramach pracy naukowej w Instytucie Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL specjalizuje się w tematyce Polonii amerykańskiej.

² Imprezą towarzyszącą sympozjum była wystawa „Polonia austriacka i jej przyjaciele”, przygotowana staraniem prof. Władysława Kucharskiego oraz Zbigniewa Kotyło (opracowanie plastyczne). Wystawa, otwarta uroczyście przez senatora dra Jana Sęka, ilustrowała dzieje Polonii austriackiej oraz ukazała osoby jej sprzyjające zarówno po stronie polskiej, jak i austriackiej, a także ukazała dorobek naukowy dotyczący przeszłości i dnia obecnego społeczności polskiej nad Dunajem.

Wystawa, usytuowana w Bibliotece Głównej UMCS, umożliwiła szerokiemu gronu osób zainteresowanych, w tym licznym studentom, zapoznanie się z wieloma aspektami działalności austriackiej Polonii, z jej wybitnymi przedstawicielami i przyjaciółmi sprawy polskiej wśród Austriaków.

We współpracy z Filharmonią Lubelską zorganizowany został koncert duetu fortepianowego braci Jacka i Macieja Łukaszczyków, którzy zaprezentowali utwory m.in. takich twórców, jak Chopin, Bizet, Brahms, Fauré, Debussy, Saint-Saens oraz Satie. Warto dodać, że Jacek Łukaszczyk był w latach 1976-1978 prezesem Związku Polaków w Austrii „Strzecha”.